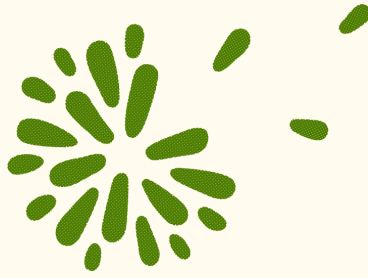

ALTERNATIVT BYBUDSJETT

BERGEN 2023

EN MER KLIMAVENNLIG, SOLIDARISK OG LEVENDE BY

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt.

MDG jobber for å gjøre Bergen til en mer klimavennlig, solidarisk og levende by. Vi vil ha levende bydeler der færre er ensomme og vi har mer tid til venner og familie, og en by der unge ikke blir syke av prestasjonsjag og kjøpepress. Barna skal kunne leke trygt og sykle til skolen i frisk luft, vi skal kunne gå tur i skogen og fiske i fjorden. Vi vil at lokalsamfunnet vårt styres ved at vi tar hensyn til dyrene, naturen rundt oss, mennesker i andre land og de som skal arve jorden etter oss.

Til grunn for vår politikk ligger lokalprogrammet vi gikk til valg på i 2019. I vårt alternative budsjett viser vi hvordan programmet kan omsettes i praksis dersom Miljøpartiet De Grønne styrte byen. Vår visjon for Bergen er en mangfoldig by hvor vi jobber på alle politikkområder for å sette mennesker og miljø først. Det er en by hvor du vet at barna dine har en trygg skolevei. En by hvor du kan puste fritt. En by hvor ingen faller utenfor og hvor vi feirer det å være annerledes. En by som tar sin andel av klimakuttene og kanskje litt til for å begrense global oppvarming til 1,5 grader.

Bergen kommune har et begrenset økonomisk handlingsrom, men vi har også gode muligheter til å være en foregangskommune. For å finansiere noen av de grønne tiltakene, foreslår vi å finansiere tiltak gjennom omprioriteringer, økt bruk av disposisjonsfond og kutt - for eksempel i politikerlønninger.

Skal Bergen oppfylle de ambisiøse klimamålene må det følge penger og vilje. En prioritering av kampen mot klima- og naturkrisen gjennomsyrrer dette budsjettet. Dagens utfordringsbilde med krig i Europa, økende mat- og energipriser og stadig økende forskjeller i samfunnet er kampsaker MDGs alternative budsjett søker å finne løsninger på.

Thor Haakon Bakke, gruppeleder

På vegne av bystyregruppen til Bergen MDG, desember 2022

INNHOOLDSLISTE

KLIMA OG NATUR	5
GODE OG GRØNNE LIV	6
KULTUR OG NÆRING	7
HELSE	8
SOSIAL	9
OPPVEKST	11
INNDEKNING OG SALDERING	12

VÅRE HOVEDSAKER

KLIMA, NATUR OG BYUTVIKLING

Bergen skal gjøre sitt i kampen mot klima- og naturkrisen. Derfor setter vi av historiske 102 millioner til klimatiltak, 79 millioner til natur- og vassdragsforvaltning og 26 millioner til sykkel og mobilitet. Det settes av 22 millioner til en storstilt satsing på å bygge en bedre by gjennom god grønn byutvikling.

STRØMSPAREPAKKE TIL BERGENSERE

Vi vil hjelpe bergenserne samtidig som vi bidrar til å redusere klimagassutslipp. Vi foreslår en strømsparepakke for å støtte husholdningene i Bergen med energisparingstiltak som varmepumpe og isolasjon, og setter av totalt 35 millioner kroner til en egen tilskuddsordning bare for dette. Det settes av 30 millioner til borettslag og sameier til samme formål.

PSYKISK HELSEHJELP

Aldri før har det vært viktigere å satse på psykisk helse. Derfor vil vi jobbe for å oppnå full bydekning for Rask psykisk helsehjelp og etablere Ung Arena i alle bydeler, og vi setter av totalt 32 millioner til kampen mot psykisk uhelse i vårt budsjett.

KULTURBYEN FOR ALLE

For å unngå at barn og unge mister tilbud når familieøkonomien er stram setter vi av 3 millioner til å gi flere barn gratis kultur- og fritidsaktiviteter gjennom Aktivitetskortordningen, vi setter av over 5 millioner i tilskuddsmidler til ungdomsarrangementer og festivaler, og til å arrangere gratis sommeraktiviteter for barn i 2023.

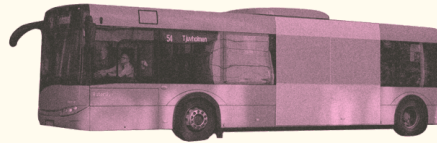
ANDRE VIKTIGE SATSINGER I BUDSJETTET:

- Vi setter av 13 millioner kroner til en tiltakspakke for bedre arbeidsvilkår og styrking av tverrfaglig kompetanse i barnevernet
- Vi vil redde fastlegeordningen og setter av 15 millioner kroner til å teste ut "Tromsømodellen" for å rekruttere flere fastleger
- Vi vil bruke 10 millioner kroner på et prøveprosjekt for 30-timers arbeidsuke
- Vi setter av 6 millioner til etablering av en egen helsestasjon for kjønn og seksualitet
- Vi setter av 2 millioner kroner til å opprette egne fjordgartnere som skal ta vare på byfjordene våre

KLIMA OG NATUR

Bergen skal ta sin del av ansvaret for å gjennomføre viktige klima- og naturtiltak. Derfor foreslår vi å styrke kommunens innsats for å ta vare på vassdragene og fjordene våre, og styrke ivaretagelsen av natur i kommunen. I tillegg vil vi få fortgang i sykkelplanleggingen, bygge flere lekeplasser og sørge for at tiltakene i klimaplanen følges opp slik at vi kutter utslipp i tråd med 1,5-gradersmålet. Karbonfangst og -lagring i Rådalen er en viktig forutsetning for kommunens innsats i kampen mot klimakrisen, derfor setter vi av totalt 40 millioner kroner i økonomiperioden til å få igang dette viktige prosjektet. I tillegg setter vi av 12 millioner kroner til diverse klimatiltak på byens gravplasser.

Forslag til driftsbudsjett	Varig	Engangsu tgifter	Total
Styrking av vassdragsforvaltningen i Bymiljøetaten	5 000 000		5 000 000
Styrking av sykkel og mobilitet i Bymiljøetaten	5 000 000		5 000 000
Styrking av Barnas byrom	1 000 000		1 000 000
Styrking av naturforvaltning (Bymiljøetaten)	5 000 000		5 000 000
Styrking av juridisk seksjon, veiforvaltning og byromsforvaltning (Bymiljøetaten)	10 000 000		10 000 000
Utvikle ny gatenormal	1 000 000		1 000 000
ENØK-satsing i etat for bygg og eiendom for å realisere investeringsprosjekter	5 000 000		5 000 000
Midler til oppfølging av tiltak i Grønn strategi - Klimastrategien/klimahandlingsplanen	10 000 000		10 000 000
Utvikle tverretatlig villfyllingsprosjekt	2 000 000		2 000 000
Styrke plan- bygningsetaten øremerket sykkelprosjekter (private og offentlige)	5 000 000		5 000 000
Styrke plan- og bygningsetaten herunder offentlige planer, som Rådalen, og kommunale byggeprosjekter	10 000 000		10 000 000
Fjordgartnere til forvaltning av byfjordene	2 000 000		2 000 000

Forslag til tilskuddsliste	Varig	Engangsu tgifter	Total
Bybonden		300 000	300 000
Lystgården		250 000	250 000
Bergen og Hordaland Turlag		200 000	200 000
Bergen og omland friluftsråd	2 000 000	3 000 000	5 000 000
Bergen skog- og trøplantningsselskap	2 000 000	3 000 000	5 000 000
Kurskjøkken Lystgården		3 000 000	3 000 000

Forslag til investeringsbudsjett	2023	Totalt i perioden
Karbonfangst og -lagring i Rådalen	10 000 000	40 000 000
ENØK	10 000 000	40 000 000
Bergvarme i Landås kirke	6 900 000	6 900 000
Solceller på tak i Fridalen kirke og Eidsvåg kirke	1 600 000	1 600 000
Klimatiltak på gravplass	3 400 000	3 400 000
Styrking av vassdragsprosjektene i Bergen kommune	20 000 000	50 000 000
Flomsikring Nesttunvassdraget utover tappearrangement	10 000 000	10 000 000

GODE OG GRØNNE LIV

Økende mat- og energipriser skaper en vanskelig hverdag for mange, og langt flere enn før opplever en privatøkonomi på bristepunktet. Miljøpartiet De Grønne vil hjelpe de som trenger det mest, samtidig som vi hjelper klimaet og naturen. Derfor foreslår vi en stor strømsparepakke til sameier, borettslag og bergensere med tilskudd til varmepumpe, etterisolering, utskiftning av dører og vinduer, tetting av hus og lister og andre strømsparingstiltak. Vi vil også gi folk og bedrifter støtte til kjøp av el-sykler og el-lastesykler, slik at flere kan velge bort bilen til fordel for sykkel i en motbakkepreget by.

Vi vil ha mindre tidsklemme og mer klemmetid. Derfor foreslår vi et prøveprosjekt i Bergen kommune for å teste ut 30-timersuken, for å gi bergenserne mer tid til å være sammen med de de er glade i, og for å oppmuntre til en mer effektiv og produktiv arbeidshverdag fylt med mer arbeidsglede.

Forslag til driftsbudsjett	Varig	Engangsutgifter	Total
ENØK-støtte til sameier og borettslag	15 000 000	15 000 000	30 000 000
ENØK-støtte til privatpersoner (varmpepumpe, isolasjon m.m.)	15 000 000	20 000 000	35 000 000
Tilskudd til solenergianlegg i sameier og borettslag	2 000 000	5 000 000	7 000 000
Tilskudd til el-sykler og el-lastesykler til privat bruk	2 000 000	5 000 000	7 000 000
Tilskudd til sykkelparkering i borettslag og sameier	2 000 000	5 000 000	7 000 000
Tilskudd til elektrisk lastesykkel for bedrifter	2 000 000		2 000 000
Vrakpant for private parkeringsplasser som brukes til allmenntilgjengelige formål	2 000 000	2 000 000	4 000 000
Styrking av kulturminnefondet til private tiltak for ivaretagelse av kulturminner	1 000 000		1 000 000
30-timers arbeidsuke, prøveprosjekt		10 000 000	10 000 000

KULTUR OG NÆRING

Miljøpartiet De Grønne vil at Bergen skal være en levende kulturby, med et stort mangfold av kunst og kultur tilgjengelig for innbyggere fra alle aldre, bakgrunner og bydeler. For å unngå at barn og unge mister tilbud når familieøkonomien er stram setter vi av midler til å gi flere barn gratis kultur- og fritidsaktiviteter gjennom Aktivitetskortordningen, vi setter av tilskuddsmidler til ungdomsarrangementer og festivaler, og til å arrangere gratis sommeraktiviteter for barn i 2023. Kulturlivet er også en viktig næring, der vi særlig styrker kunstnere i etableringsfasen med ekstraordinære tilskudd i en tid med krevende økonomi for feltet.

Forslag til driftsbudsjett	Varig	Engangsutgifter	Total
Sommeraktiviteter for barn		5 000 000	5 000 000
Utvide Fribykunstner-ordningen	1 000 000		1 000 000
Aktivitetskortet til flere barn	3 000 000		3 000 000

Kunstfaglige samarbeid mellom Kulturskolen og skolen	1 000 000		1 000 000
--	-----------	--	-----------

Forslag til tilskuddsliste	Varig	Engangsutgifter	Total
Bergen Kjøtt		1 300 000	1 300 000
Kjødehallene/Kulturkvartalet Verftet		2 000 000	2 000 000
Vestnorsk filmsenter	500 000		500 000
JUNG	600 000		600 000
Bergen Nasjonale Opera	1 800 000		1 800 000
Amatørkulturrådet		950 000	950 000
BIFF	500 000		500 000
Bergen musikkteater		290 000	290 000
Etableringsstøtte unge artister		2 000 000	2 000 000
Ungdomsarrangement 16./17. mai		300 000	300 000
Arabisk filmfest	100 000		100 000
Gyldenpris kunsthall		500 000	500 000
Laugaren badstu og kulturarena		100 000	100 000

Forslag til investeringsbudsjett	2023	Totalt i perioden
Navnet minnelund i Loddefjord	5 000 000	5 000 000
Prosjektering på navnet minnelund på Storetveit	500 000	500 000

HELSE

Aldri før har det vært viktigere å satse på psykisk helse. Derfor vil vi jobbe for å oppnå full bydekning for Rask psykisk helsehjelp og etablere Ung Arena i alle bydeler. Vi vil redde fastlegeordningen og øke rekrutteringen av fastleger, gjennom å teste modellen som [Tromsø kommune har innført](#). I tillegg vil vi styrke sykehjemmene med flere matverter og sikre synshemmede den hjelpen de trenger i hverdagen.

Bergen skal være en inkluderende by hvor ingen faller utenfor og hvor vi feirer annerledeshet. Derfor foreslår vi å opprette en egen helsestasjon med spisskompetanse på kjønn og seksualitet, etter modell fra Oslo kommune.

Forslag til driftsbudsjett	Varig	Engangsu tgifter	Total
Helsestasjon for kjønn og seksualitet	6 000 000		6 000 000
Fastlegeordningen Tromsømodellen, halvårseffekt	15 000 000		15 000 000
Ung Arena i Bergen Vest og Bergen sentrum for å oppnå full bydekning	10 000 000		10 000 000
Rask psykisk helsehjelp i Bergen Vest og Bergen Sør for å oppnå full bydekning	20 000 000		20 000 000
Matverter på sykehjem	2 000 000		2 000 000
Synspedagogikk Bergen kommune	2 000 000		2 000 000

Forslag til tilskuddsliste	Varig	Engangsu tgifter	Total
Psykiatralliansen	1 700 000		1 700 000
Amalie Skrams hus	500 000		500 000
ROS		250 000	250 000

SOSIAL

Barnevernet har lenge vært under et stort press, derfor vil vi styrke den tverrfaglige kompetansen i barneverntjenesten og innføre tiltak for å forbedre arbeidsvilkår for ansatte. I tillegg vil vi finansiere barnekoordinatorstillinger for å styrke velferdstjenestene til barn og unge i byen. Vi styrker også tilskuddene til organisasjoner som jobber for mangfold og mot diskriminering og støtter opp om organisasjoner som gjør et viktig arbeid for sosiale tiltak i byen.

Lotheveien er et viktig boligsosialt prosjekt som skal bidra til å huse byens familier i et viktig utviklingsområde. Vi vil sørge for stabilitet for familier i levekårsområder i Bergen, og vil reversere byrådets planer om å skrote prosjektet.

Forslag til driftsbudsjett	Varig	Engangsu tgifter	Total
Tiltakspakke for barnevernet	13 000 000		13 000 000
Barnekoordinator	5 000 000		5 000 000

Forslag til tilskuddsliste	Varig	Engangsu tgifter	Total
Matsentralen	500 000		500 000
Mennesker i limbo		200 000	200 000
Regnbuedagene Bergen	600 000		600 000
PKI (Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens)	400 000		400 000
DiMe (Norsk Folkehjelp)	2 200 000		2 200 000
PitStop	750 000		750 000
Bergen for alle-festivalen (Bergen Røde Kors)	180 000		180 000
Kirkens bymisjon - gatenært rusarbeid		200 000	200 000
RIO avdeling Bergen		300 000	300 000
A-larm		200 000	200 000
Robin Hood Huset (barne- og familietiltak)	900 000		900 000
Springbrett for ungdom	300 000		300 000

Forslag til investeringsbudsjett	2023	Totalt i perioden
Lotheveien	25 000 000	250 000 000
Kjøp av flere familieboliger	15 000 000	15 000 000

OPPVEKST

En by som er bra for barna er bra for alle. For å skape en skolehverdag der flere barn og unge kan trives, oppleve mestring og bli møtt på sine

ressurser og behov trengs det flere tiltak. Miljøpartiet De Grønne foreslår å styrke skolenes budsjett med midler til flere miljøarbeidere eller minoritetsrådgivere, styrking av praktisk-estetiske fag, og midler til å ivareta elever med stort hjelpebehov. Vi setter av midler til flere skolehager, prøveprosjekt med gratis skolemat, og en styrking av skolebibliotekene!

Forslag til driftsbudsjett	Varig	Engangsu tgifter	Total
Tiltak for elever med stort hjelpebehov	5 000 000		5 000 000
Miljøarbeidere/minoritetsrådgivere på flere skoler	4 000 000		4 000 000
Styrke skolebibliotekene	4 000 000		4 000 000
Pilotprosjekt med styrket bemanning på småbarnsavdelinger barnehage		4 000 000	4 000 000
Pilotprosjekt med gratis skolemat på skoler i levekårsutsatte områder		5 000 000	5 000 000
Ekstrapott til materiell innen praktisk-estetiske fag	2 000 000		2 000 000
Søkbar pott urbant landbruk - tilskudd til skolehager	1 000 000		1 000 000

Forslag til tilskuddsliste	Varig	Engangsu tgifter	Total
Ungdomskonferanse i regi av Ungdomsrådet		40 000	40 000
Elevråd: konferanse og evaluering		200 000	200 000
BUA utstyrssentraler	3 000 000		3 000 000
LIM (Lekser-idrett-mat) - Møhlenpris		600 000	600 000
Redningselskapet (svømmeundervisning)		750 000	750 000

INNDEKNING OG SALDERING

Miljøpartiet De Grønnes alternative budsjett innebærer økte satsinger tilsvarende 310 millioner i 2023 sammenlignet med byrådets innstilling. Dette foreslår vi å dekke inn via kutt og økte inntekter på til sammen 65 millioner, via økt utnyttelse av Bergen kommunes oppsparte midler (disposisjonsfond) i 2023, og et lavere budsjettert overskudd i årene

2024-2026. For økonomiplanperioden samlet (2023-2026) vil kommunens oppsparte midler (disposisjonsfond) likevel vokse med over 140 millioner i vårt budsjettopplegg.

Inndekning	2023	2024	2025	2026
Varige salderinger	65 000 000	65 000 000	65 000 000	65 000 000
Reduksjon av budsjettet overskudd (resultat)	31 000 000	149 530 000	149 530 000	149 530 000
Bruk av disposisjonsfond	215 780 000	-230 150 000	-98 150 000	-26 150 000

Varige salderinger	
Eiendomsskatt	0
Kutt politikerlønninger (20%)	-4 800 000
Halvårseffekt kommunal parkeringsavgift	-13 500 000
Byrådets tilleggsbevilgningskonto	-2 000 000
Reduksjon i antall kommunale reiser	-2 000 000
Nedtrekk konsulentbruk	-2 000 000
Mindre vikarbruk	-4 000 000
Strategisk rådgiver BLED	-1 500 000
Økte parkeringsinntekter	-35 000 000
Totalt	-65 000 000

Investeringer er økt med 107,4 millioner,- i 2023, og 422,4 millioner i økonomiplanperioden (2023-2026) og dekkes gjennom økt låneopptak. De økte kostnadene ved å fremskynde byggestart for Fyllingsdalen kulturhus finansieres ved å la være å bygge kontorpåbygg på kulturhuset.

FOR MENNESKER OG MILJØ

MERKNADER/ENKELTSTÅENDE VERBALFORSLAG

1. Vassdrag

Bystyret ber byrådet styrke forvaltningskapasiteten og investeringsnivået for vassdragsprosjekter i Bergen kommune. I byrådets budsjettforslag kan vi blant annet lese at man må skyve på viktige vassdragsprosjekter som Sælenvassdraget del 3 og Fjøsangerbekken utover i HØP-perioden grunnet kapasitetsutfordringer. Nesttunvassdraget og del 2 av Sælenvassdraget, samt Haukåsvassdraget har også behov for økt kapasitet. Flere elver og vassdrag i kommunen har også større potensiale for mer biologisk mangfold, som Dalaelven i Åsane.

2. Sosial innretning på tilskuddsordningene til private klimatiltak

Bystyret ber byrådet innrette tilskuddsordningene på klimafeltet slik at man unngår førstemann-til-mølla-prinsippet og treffer de som har størst behov for tilskudd til å gjennomføre strømsparende klimatiltak i privat regi.

3. Sykkelkontor

Bystyret ber byrådet opprette et eget sykkelkontor i samarbeid mellom Plan- og bygningsetaten, Bymiljøetaten, og Byrådsavdeling for klima, miljø og byutvikling. Formålet er å samkjøre ressursene mest mulig effektivitet, ferdigstille planarbeid raskere, samarbeide tettere med fylke og stat, samt få bygget gjennomført flere sykkeltiltak. Kontoret får ansvar for fremdrift i alt relevant planarbeid, strategiarbeid, byggetiltak og andre sykkelrelaterte oppgaver. Sykkelkontoret konstitueres med egen leder som rapporterer til etatsdirektørene.

4. ENØK-satsing

Bystyret er kritisk til at byrådet ikke har klart å bruke opp investeringsmidler til ENØK-tiltak og ber byrådet om å ta grep for å sikre seg nødvendig kapasitet og kompetanse til å gjennomføre prosjektene i tråd med nivået på budsjetterte investeringer.

5. Villfyllinger

Bystyret ber byrådet gjennomføre et villfyllingsprosjekt mellom de ansvarlige kommunale etatene som Miljørettet helsevern, etat for landbruk, plan- og bygningsetaten og Bymiljøetaten, samt andre offentlige aktører med miljøansvar. Formålet er å hindre nye villfyllinger og rydde opp i gamle synder.

6. Vrakpant parkeringsplasser

Bystyret ber byrådet opprette en ny tilskuddsordning hvor bedrifter kan erstatte parkeringsplassene på jobb med noe annet nyttig, som for eksempel sykkelparkering, lunsjområde eller sette opp en basketballkurv.

7. Utvikle ny gatenormal

Bystyret ber byrådet intensivere arbeidet med ny gatenormal etter modell fra den prisbelønte nye gatenormalen til Oslo kommune. Den nye gatenormalen må gjøre det enklere å prioritere gange, sykkel og kollektiv, men ikke minst gjøre byen grønnere gjennom å satse på vegetasjon og blå elementer. I dag hindres et godt miljøvennlig forvaltningsarbeid av en gammeldags gatenormal med prioritering av bilisme.

8. Fjordgartnere

Bystyret ber byrådet ansette "Fjordgartnere" som kan jobbe med å ta vare på det biologiske mangfoldet i byfjordene. Det er mye potensiale for matproduksjon i byfjordene, og bærekraftig havbruk er viktig med tanke på beredskap, klima og miljø. Fjordgartnerne vil også være viktige i forvaltningen og være kommunens fagkunnskap knyttet til utfyllingsprosjekter og konsekvensene for livet i fjordene.

9. BIR Karbonfangst

Bystyret ber byrådet intensivere arbeidet med å realisere et anlegg for karbonfangst- og lagring i Rådalen. Det settes derfor av en sum til investering i anlegget i HØP for å synliggjøre forpliktelsen. Utgangspunkt for fordelingen er 50% statlig, 25% BIR og 25% Bergen kommune. Bystyret ber byrådet sette av egne ressurser i plan- og bygningsetaten for å raskest mulig avklare arealbehovet for anlegget.

10. Prioritering offentlig planarbeid, sykkelprosjekter, kommunale byggeprosjekter

Bystyret ber byrådet prioritere ferdigstillingen av offentlig planarbeid for å sikre en aktiv og attraktiv by. Bystyret ber byrådet prioritere planarbeid knyttet til sykkelprosjekter og kommunale byggeprosjekter.

11. Helsestasjon kjønn og seksualitet

Bystyret ber byrådet opprette et helsestasjonstilbud med spisskompetanse innen kjønn og seksualitet, inkludert kjønnsbekreftende hormonbehandling, etter modell fra Oslo kommune.

12. Barnevernet

Bystyret ber byrådet iverksette ytterligere tiltak rettet mot å styrke barneverntjenesten. Særlig bør tjenestens tverrfaglige kompetanse styrkes, og det bør innføres tiltak som sørger for at arbeidsvilkår og lønnsvilkår støtter opp under rekruttering og bevaring av medarbeidere, ikke minst medarbeidere med lang erfaring i tjenesten.

13. Sekstimersdag

Bystyret ber byrådet igangsette et pilotprosjekt med seks timers arbeidsdag i en av tjenestene, fortrinnsvis en tjeneste med en høy andel kvinnelige ansatte.

14. Ung Arena

Bystyret ber byrådet opprette en Ung Arena i hvert byområde som en del av å styrke det forebyggende arbeidet rettet mot utsatte barn og unge. For å lykkes med målsettingene i barnevernsreformen er det viktig å styrke de forebyggende tjenestene.

15. Rask psykisk helsehjelp

Bystyret ber byrådet utvide tilbudet Rask psykisk helsehjelp til alle byområder.

16. Fastlegeordningen

Bystyret ber byrådet styrke fastlegeordningen med lokale tiltak slik at rekrutteringen øker.